

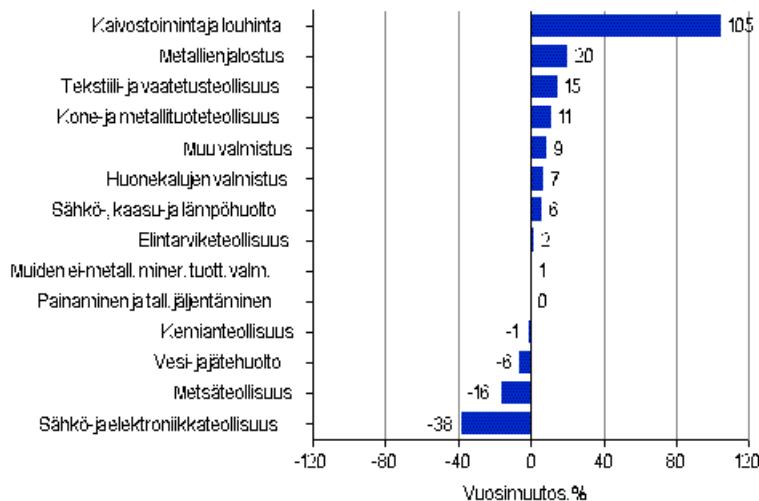
Teollisuuden alue- ja toimialatilasto

2011, ennakko

Teollisuuden jalostusarvo laski 4 prosenttia

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan teollisuuden (C) jalostusarvo vuonna 2011 laski 4 prosenttia edellisvuodesta. Kaivostoiminnan ja louhinnan jalostusarvo kasvoi 105 prosenttia. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollon jalostusarvo kasvoi 6 prosenttia. Vesi- ja jätehuollon jalostusarvo laski 6 prosenttia.

Jalostusarvon muutos vuonna 2011*

*ennakkotieto

Jalostusarvon kehitys edellisvuodesta vaihteli teollisuuden päätoimialojen välillä. Jalostusarvon lasku oli voimakkainta sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa sekä metsäteollisuudessa. Jalostusarvo kasvoi eniten metallien jalostuksessa sekä tekstiili- ja vaatetusteollisuudessa. Koko teollisuuden (BCDE) henkilöstökulut kasvoivat 5 prosenttia. Käyttöomaisuuden investoinnit koko teollisuudessa lisääntyivät 2 prosenttia vuotta aiemmasta.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tuotannon brutto- ja jalostusarvo, henkilöstökulut ja investoinnit yhteensä vuonna 2011*.....3

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston laatuseloste.....4

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tuotannon brutto- ja jalostusarvo, henkilöstökulut ja investoinnit yhteensä vuonna 2011*

	Tuotannon bruttoarvo	Tuotannon jalostusarvo	Palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut	Investoinnit yhteensä
	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa
BCDE Koko teollisuus	130 796 456	31 733 099	18 557 316	3 980 797
B Kaivostoiminta ja louhinta	2 749 342	1 281 413	254 359	343 886
C Teollisuus	117 044 867	25 352 246	17 142 940	2 073 894
10-11 Elintarviketeollisuus	11 316 073	2 488 156	1 523 414	305 287
13-15 Tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuus	1 091 586	413 337	274 399	15 385
16-17 Metsäteollisuus	19 584 226	3 482 025	2 233 859	465 178
18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen	1 475 555	558 239	415 432	37 178
19-22 Kemianteollisuus	21 975 114	4 165 574	1 773 465	327 879
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	2 968 708	899 251	675 646	68 152
24 Metallien jalostus	10 208 440	1 667 614	970 134	170 208
25,28,29,30,33 Kone- ja metallituoteteollisuus	27 072 164	8 278 371	5 673 843	393 368
26-27 Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	19 491 679	2 754 180	3 128 517	259 023
31 Huonekalujen valmistus	1 169 835	374 559	295 948	18 664
32 Muu valmistus	691 487	270 940	178 283	13 572
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	8 612 986	4 101 559	765 234	1 135 489
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	2 389 261	997 881	394 783	427 528

* ennakkotieto

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto kuvaa teollisuuden tuotannon rakenteita ja rakenteiden muutoksia toimialoittain ja alueittain. Tarkasteltavina muuttujina ovat tiedot henkilöstöstä, tuotannosta, tuotantopanoksista ja investoinneista sekä näiden pohjalta lasketut tunnusluvut. Tilastoyksikkönä on yrityksen tai muun taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön teollinen toimipaikka. Yksilöivänä tunnuksena on Yritys- ja toimipaikkarekisterin määrittelemä toimipaikkatunnus. Tilastojen käyttöä ja luovuttamista koskevat yleiset salaussäännöt.

Toimipaikka

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston tilastoyksikkö on toimipaikka. Toimipaikalla tarkoitetaan taloudellista yksikköä, jossa saman omistajuuden tai valvonnan alaisuudessa harjoitetaan mahdollisimman samanlaisten tavaroiden ja palvelujen tuotantoa tavallisimmin yhdellä sijaintipaikalla. Toimipaikka voi jo sellaisenaan muodostaa yrityksen (yksitoimipaikkainen yritys) tai sitten olla selkeästi rajattava osa yritystä (monitoimipaikkainen / monitoimialainen yritys). Alle 20 henkilöä työllistävät yritykset luokitellaan teollisuuden alue- ja toimialatilastossa yksitoimipaikkaisiksi yrityksiksi.

Toimipaikan alueellisena yksikkönä rakennetilastossa on pääsääntöisesti kunta. Tästä ja tilaston tulostustarpeista seuraa, että yrityksen eri kunnissa sijaitsevat toimipaikat katsotaan erillisiksi tilastoyksiköiksi. Joissakin tapauksissa tilastoyksikkönä joudutaan käyttämään useamman toimipaikan muodostamaa kokonaisuutta. Toimipaikan ei välttämättä tarvitse käsittää yksinomaan valmistukseen luettavia toimintoja, vaan myös niin sanottuja aputoimintoja ja palvelutoimintoja, jotka ovat sijaintinsa puolesta liittyneet kyseessä olevaan toimipaikkaan. Teollisia aputoimintoja ja palveluja ovat korjaus ja kunnossapito. Muita kuin teollisia aputoimintoja ja palveluksia ovat varastointi ja kuljetus, tutkimus- ja kehittämistoiminta, tietojenkäsittely sekä hallinto ja myynti. Jos apu- tai palvelutoiminta on kiinteässä yhteydessä varsinaisen toimipaikan kanssa ja palvelee pääasiassa kyseistä toimipaikkaa, ei näitä toimintoja ole aina erotettu erillisiksi toimipaikoiksi vaan toiminnot on yhdistetty valmistustoimintoihin.

Varsinaisen teollisen toimipaikan yhteydessä ja pääasiassa yrityksen teollisille toimipaikoille energiaa tuottavat toimipaikat luokitellaan tilastossa apuyksikköinä sille toimialalle, jota kyseinen toimipaikka pääasiallisesti palvelee.

Tuotannon bruttoarvo

Tuotannon bruttoarvo mittaa toimipaikan tosiasiallista tuotantoa. Tuotantotoimintaan lasketaan mukaan kaikki tuotantoon liittyvät tuotot, myös valmistus omaan käyttöön ja valmistus, joka toimitetaan yrityksen muille toimipaikoille. Bruttoarvoon ei sisälly käyttöomaisuuden luovutusvoitot, joita ei pidetä tuotannollisena eränä vaan satunnaisina tuottoina. Lisäksi kauppatavaroiden hankinta vähennetään tuotantotoiminnan tuotoista, jotta tuotantotoimintaan saadaan mukaan vain kauppatavaroiden myynnistä syntyvä marginaali. Tuotannon bruttoarvon laskentakaava on seuraava:

Liikevaihto

+ toimitukset yrityksen muiden toimipaikkojen käyttöön

+ valmisteverastojen muutos

+ valmistus omaan käyttöön

+ liiketoiminnan muut tuotot

- käyttöomaisuuden luovutusvoitot

- kauppatavaroiden hankinta

= BRUTTOARVO

Tuotannon jalostusarvo

Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotantotekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta

aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Tuottoihin sisältyy myös toimipaikan toimitukset yrityksen toisille toimipaikoille ja kustannuksiin hankinnat yrityksen toisilta toimipaikoilta. Määritelmän mukaan kustannuksiin ei sisällytetä toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia. Jalostusarvon laskentakaava on seuraava:

BRUTTOARVO

- aine- ja tarvikeostot
- ostot yrityksen muilta toimipaikoilta
- aine- ja tarvikevarastojen muutos
- ulkopuoliset palvelut
- muut kiinteät ja muuttuvat kulut (pl. henkilöstökulut)
- + kauppatarvikkeiden hankinta
- + käyttöomaisuuden luovutustappio
- = JALOSTUSARVO

Tilastovuodesta 2005 alkaen jalostusarvon laskennassa huomioidaan käyttöomaisuuden luovutustappio kuluja vähentävänä tekijänä. Tätä aikaisemmin ei luovutustappiota tiedusteltu.

Käyttöomaisuuden investoinnit

Määritelmä käyttöomaisuuden investoinnit käsittää käyttöomaisuuden hankinnat ja perusparannukset, joista on vähennetty käyttöomaisuuden myynnit. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan aineellisia hyödykkeitä mm. koneet ja kalusto, rakennukset ja rakennelmat sekä maa- ja vesialueet. Vuoteen 1994 saakka oli käytössä käsite aineellisen käyttöomaisuuden bruttolisäys. Tämä on sisällöltään identtinen nykyisen käsitteen kanssa. Muut keskeiset käsitteet löytyvät kohdasta käsitteet.

Toimialaluokitus

Käytetty toimialaluokitus on Toimialaluokitus 2008 (Tilastokeskus, käsikirjoja 4, Helsinki 2008). Toimialaluokitus 2008 perustuu EU:n toimialastandardiin NACE Rev. 2:een siten, että NACE:n nelinumerotasoa on tarkennettu kansallisia tarpeita varten viidennellä numerolla. Tilastoja voidaan tuottaa tarkimmalla toimialatasolla tietojen salaussääntöjen puitteissa. Toimipaikan toimialaksi määritellään se, mille toimialalle tyypillisiä hyödykkeitä toimipaikalla eniten valmistetaan. Määrittely tapahtuu asteittain toimialaluokituksen karkeimmalta tasolta lähtien. Ensin määritellään toimipaikan 1-numeroinen toimiala. Seuraavaksi 2-numeroinen jne. aina tarkimmalle tasolle. Tarkimman tason toimialan määrittelyssä on mukana vain niiden hyödykkeiden tuotanto, jotka määrisivät toimipaikan toimialan karkeammalla tasolla. Suoran kyselyn ulkopuolelle jäävien yritysten / toimipaikkojen toimiala saadaan yritys- ja toimipaikkarekisteristä.

Alueluokitus

Käytetty alueluokitus perustuu julkaisuun Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot (Tilastokeskus, Käsikirjoja 28). Vuosien 1975-2003 tilastot tuotetaan käyttäen vuoden 2003 aluejakoa. Tästä eteenpäin alueluokituksessa käytetään tilastovuoden alueluokitusta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Ennakkotilaston laadintaan käytetyt tiedot

Rakennetilasto kattaa kaikki teollisuuden yksitoimipaikkaiset yritykset sekä monitoimipaikkaisten yritysten teolliset toimipaikat. Tiedot kerätään osaksi suoralla otokseen perustuvalla tiedonkeruulla yritysten toimipaikoilta sekä osaksi verohallinnon ja Tilastokeskuksen rekistereistä. Suoran tiedonkeruun piiriin kuuluvat kaikki yli 50 hengen yksitoimipaikkaiset teolliset yritykset. 10 - 50 hengen yrityksistä tiedusteluun on valittu yritykset satunnaisotannalla. Lisäksi otokseen kuuluvat kaikkien vähintään 20 hengen monitoimipaikkaisten yritysten teolliset toimipaikat.

Kaikki alle 20 hengen yritykset käsitellään yksitoimipaikkaisina yrityksinä. Kohdejoukon muita yrityksiä koskevat tiedot on tuotettu käyttäen hyväksi verohallinnon elinkeinoverotusrekisteristä sekä

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteristä saatuja tietoja. Tilaston viiteajanjakso on tilikausi. Rakennetilaston toimipaikkojen lukumäärään sisältyy kaikki toimipaikat, myös aputoimipaikat. Näin suureen kattavuuteen päästään ennakon laadinnassa sovellettavan korotusmenettelyn avulla. Varsinaisen teollisen toimipaikan yhteydessä toimivat saman yrityksen energiaa tuottavat toimipaikat on luokiteltu vuodesta 1995 alkaen apuysikköinä sille toimialalle, jota kyseinen toimipaikka pääosiltaan palvelee.

Ennakkotilaston otos

Teollisuuden ennakkotilaston laadinnassa on käytetty Tilastokeskuksen yritysten rakenteet -yksikön aineistoja. Ennakkotilaston laadinnan keskeinen aineisto on suoran kyselyn kautta saadut ja tarkistettut tiedot. Kaikkia tiedusteluun kuuluneiden toimipaikkojen tietoja ei ehditty käsitellä ennakon julkistamisajankohtaan mennessä. Teollisuuden ennakkotilastossa useimpien toimialojen kohdalla onkin käytetty toimialaa edustavaa otosta. Lisäksi otokseen on poimittu yksitoimipaikkaisten yritysten toimipaikkoja verohallinnon elinkeinoverotusaineistosta. Näiden toimipaikkojen tiedoista on osa imputoitu.

Otoksen peittävyys tuotannon bruttoarvon mukaan laskettuna koko teollisuudessa (BCDE) on 87 prosenttia. Tilaston laadinnassa käytetyt vuoden 2010 tiedot ovat lopullisia. Ennakon laadinnassa käytetään tilastollisia menetelmiä, joilla arvioidaan näytteessä mukana olevien toimipaikkojen tiedoista koko kohdejoukon tietoja.

Menetelmässä vertaillaan vuoden 2010 lopullisia tietoja vuoden 2011 suoran kyselyn tietoihin. Tilaston laadinnassa on oletettu, että otokseen kuulumattomien toimipaikkojen toiminta on muuttunut edellisestä vuodesta samassa suhteessa kuin samaan toimialaan kuuluvien otoksessa mukana olevien toimipaikkojen tiedot. Korotusmenettelyssä otetaan huomioon myös toimipaikkojen koko, sillä pienten ja suurten yksiköiden kehitys saattaa poiketa toisistaan myös samalla toimialalla. Karkeampien toimialatasojen tulokset on saatu laskemalla alatoimialojen tiedot yhteen. Korotusmenettely on lisäksi toteutettu niin, että muuttujien välinen summautuvuus toteutuu. Jalostusarvo on laskettu tuotannon bruttoarvon ja kulujen erotuksena korjattuna varastonarvon muutoksella.

On huomattava, että ennakkotiedot ovat sitä luotettavampia, mitä karkeammasta toimialatasosta on kysymys.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastojen perustiedot perustuvat hallinnollisiin aineistoihin ja tiedonkeruuseen yrityksiltä ja yritysten toimipaikoilta. Yrityksen tiedot saadaan osin suoraan yritysten tuloslaskelmasta ja taseista. Suuremmilta yrityksiltä kerätään lisäksi myös muita tietoja, jotka saadaan joko yritysten laskentatoimesta tai palkkalaskennasta. Sen sijaan toimipaikoittaiset tiedot ovat aina jollain tavalla menetelmällisesti tuotettuja lukuja, jotka saadaan joko yrityksen ilmoituksesta tai ne päätellään Tilastokeskuksessa. Monitoimipaikkaisen yrityksen toimipaikkatietojen arvostus on usein ongelmallinen, vaikka arvostus tehtäisiin yrityksissä. Kaikilla yrityksillä ei ole toimipaikkakohtaista seurantaa tilaston vaatimalla tarkkuudella. Fuusiot, yhtiöittämiset ja kesken vuotta tapahtuneet yritysjärjestelyt vaikeuttavat toimipaikkakohtaisten tietojen arviointia ja heijastuvat erityisesti aluetason tilastoihin.

Ongelmallisuus lisääntyy kansainvälisen yritysryhmän tapauksessa, jossa liiketoiminta voidaan organisoida monin eri tavoin. Tämä heijastuu sitten yrityksen kirjanpitoon. Monikansallinen yritys voi esimerkiksi harjoittaa ns. kolmikantakauppaa, jolloin suomalaisen yrityksen liikevaihtoon kirjautuu sellainenkin yritysryhmän myynti ulkomailla, jossa tavaraa ei ole valmistettu Suomessa tai tavara ei kulkenut Suomen rajan yli. Toinen monikansallisen yrityksen kirjanpitoon liittyvä ongelma, jota yritykset ratkaisevat eri tavoin, on se, missä maassa kirjataan myynnin marginaalit ja "näytetään voitto". On ongelmallista, miten tämän kaltaiset ja monet muut yrityksen tietoihin sisältyvät erät jaetaan sen toimipaikkojen tiedoiksi. Edellä selostetuista syistä johtuen tilastojen ajallinen vertailu on aina jossain määrin ongelmallista. Vertailukelpoisuuden ongelmallisuus kasvaa mitä tarkemmalla luokitustasolla tilastot laaditaan.

Tilastokeskuksen laatimissa tilastoissa käytetyt määritelmät ja yksittäiset ratkaisut tehdään Tilastokeskuksessa. Ratkaisut nojaavat YK:n tilastoja koskeviin suosituksiin ja EU:n tilastoasetuksiin, joissa mm. määritellään kotimaan (domestic) käsite, toimipaikkakäsite, tuotannon käsite, tuotannon arvostusperiaatteet ja eri taloustoimien käsittelysäännöt (mikä on tavaran tuotantoa, mikä palvelun tuotantoa, mikä omaisuustuloa, jne.). Kansainväliset määritelmät ovat pakostakin yleisluonteisia ja yksittäistapauksissa niitä täytyy tulkita. Osaamisen kertyessä ja olosuhteiden muuttuessa Tilastokeskus kehittää määritelmiä

ja yksittäistapausten ratkaisuja tavoitteenaan paras mahdollinen tilastollinen kuvaus. Vuoden 2003 tilastojen laadinnassa Tilastokeskus on päättänyt muuttamaan yrityksen tietojen toimipaikoille jakamisen perusteita. Eri alueiden tietojen muutokset edellisestä vuodesta johtuvat osittain tästä menetelmällisestä muutoksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Teollisuuden alue- ja toimialatilastosta tuotetaan vuosittain ennakkolliset ja lopulliset tiedot. Ennakkotiedot julkistetaan tilastovuotta seuraavan vuoden syyskuun lopussa. Lopulliset tiedot valmistuvat 14 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä. Teollisuuden alue- ja toimialatilastoa on laadittu yli sata vuotta. Toimialaluokituksen 2008 mukaisia tilastoja toimialoittain ja alueittain on saatavilla vuodesta 1995 alkaen.

5. Tietojen saatavuus

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston tietoja on saatavilla toimialoittain, maakunnittain ja kunnittain Tilastokeskuksen kotisivuilta maksuttomasta Yritysten rakennetilaston Px-Web -palvelukannasta vuosilta 2006-2010 sekä ennakkotietoja vuodelta 2011. Koko maan tiedot ovat palvelukannassa tarkimmalla mahdollisella toimialatasolla. Tiedot maakunnittain ovat palvelukannassa pääosin toimialaluokituksen 2-numero tasolla. Kuntakohtaisista tiedoista on palvelukannassa koko teollisuus yhteensä. Toimialaluokituksen TOL 2008 mukaisesti on tietoja saatavissa koko maan tasolla ja eri alueluokituksilla vuodesta 1995 alkaen erillisselvityksenä. Tietoja voidaan luokitella myös suuruusluokittain. Toimialaluokituksen TOL 2002 mukaisesti tietoja on saatavissa maksuttomasta Px-Web -palvelukannasta vuosilta 1995-2008.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Teollisuuden alue- ja toimialatilasto (Teollisuustilasto) uudistettiin vuonna 1995. Toimipaikkapohjaiset tiedot alettiin kerätä kiinteässä yhteydessä yrityspohjaiseen tilinpäätöstilastoon. Yksitoimipaikkaisten yritysten toimipaikkatiedot alettiin kerätä samalla lomakkeella kuin yritysten tilinpäätöstiedot. Monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikkojen tietoja alettiin verrata yritysten tietoihin. Palvelujen kuluja alettiin kerätä käyttäen aikaisempaa yksityiskohtaisempaa tietosisältöä. Samoin tuottojen erittelytietoja tarkennettiin. Uudistuksen seurauksena erityisesti palvelujen hankintojen osuus tuotannon bruttoarvosta kasvoi selkeästi aikaisempaa suuremmaksi. Tiedot aikaisempiin vuosiin eivät olekaan tästä johtuen täysin vertailukelpoisia. Vuosien 1975-1994 tiedot on luokiteltu toimialaluokituksen 2002 mukaisesti. Joitain keskeisiä muuttujia on saatavissa toimialaluokituksen 1979 mukaisesti vuosilta 1952-1974.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Teollisuuden alue- ja toimialatilaston tiedot poikkeavat Suomen yritykset -julkaisun tiedoista. Tiedot toimipaikkojen lukumäärissä eroavat, koska teollisuuden alue- ja toimialatilaston perustietojen keruussa toimipaikkoja on jouduttu yhdistämään. Myös toimipaikkojen luokittelussa toimialoille on jonkin verran eroja.

Lisätietoja

Anssi Vuorio (09) 1734 3668

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

rakenne.tilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Teollisuuden alue- ja toimialatilasto 2011, ennakko. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-4747 (pdf)